

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

XXX. évfolyam 3. szám

*Társadalmi, kulturális, hagyományőrző online folyóirat *

2023. március

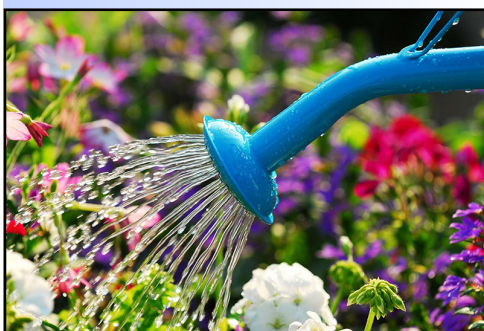
A tartalomból:

2. Önkormányzati hírek

6. IN MEMORIAM:
dr. Jánosik Bertalan ny. háziorvos

18. A vízről

MÁRCIUS 15. SOKARCÚ, SOKÉRTELMŰ TÖRTÉNETI ESEMÉNY...

A Jézus Krisztust követő, hívő emberek nagy, egyetemes és üdvtörténeti ünnepei látszólag távol esnek a sokak szerint „szűkös”, „provinciális” nemzeti ünnepektől. A hívő emberek két világ polgárai azonban, s a haza, a nemzet, ahol és amelynek körében élniük rendeltetett, nem mellékes, nem elhanyagolható feladatokat és kötelességeket jelentenek. Az Isten szeretete mellett a felebarát szeretete, a ráncbízottak iránti felelősség tulajdonképpen egyre táguló koncentrikus körökben a nemzet iránti természetes szeretetet is jelenti. A nemzeteknek, amelyek Isten akaratából létező történelmi kommunikációs, érték-, szimbólum- és élményközösségek, óriási szerepe van egyéni életünkben is. Neveltetésünk, szocializációnk során jórészt öntudatlanul vésődnek belénk a világ, az élet közösségi képei,

ítéletei, „tematizációja”.

Évilági polgárságunk otthona a nemzet, egyéniségünk kibontakozása is népi közösségünk javai, tapasztalatai, formái stb. szerint lehetséges a legjobban. A hívő ember ezért - itt is Jézushoz hasonlóan - szereti népét, foglalkozik annak sorsával, múltjával, jövőjével. A környezetében rokontalan, majd a XX. század erőszakosságai nyomán szétszakadt és szétszóródott magyarság olyan egyetemes ünnepe március 15-e, amelyet még ellenfeleink, ellenségeink is csak nagyon nehezen tudnak megrágalmazni. S még „belpolitikailag” is „egyetemes”, mert nincs olyan magyar párt, amely a polgári Magyarország születésének ünnepét idegennek érezné.

folytatás az 5. oldalon

Tiszteld a múltat, hogy érthesd a jelent, és munkálkodhass a jövőn.

Széchenyi István

2023. február havában kettő testületi ülésre is sor került, mivel a települések költségvetését a törvény értelmében minden év február közepéig meg kell alkotni és el kell fogadni a Képviselő-testületnek.

A Gyomaendrőd Város költségvetésének elfogadására február 15-én került sor, melynek megvitatása két fordulóban történt, illetve megelőzte egy összevont bizottsági ülés is.

Az önkormányzat 2023. évi költségvetési rendelet-tervezetének kidolgozása során a Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXC. törvény volt az irányadó, melyet az Országgyűlés 2022. július 19-i ülésnapján fogadott el. Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 24. § (3) bekezdése előírja, hogy a város jegyzője által előkészített költségvetési rendelet-tervezetet a polgármester február 15-éig nyújtja be a Képviselő-testületnek, mivel a Költségvetési törvényt az Országgyűlés a naptári év kezdetéig elfogadta.

Az előző évek gyakorlatának megfelelően a 2023. évi költségvetés előkészítése is a költségvetési koncepció összeállításával indult. A koncepció készítése során azzal szembeállt a Képviselő – testület, hogy az energiaárak növekedése miatt mintegy 300 millió forintos hiánnyal néz szembe. Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete a 454/2022. (XII. 22.) Gye. Kt. határozatával fogadta el az Önkormányzat 2023. évi költségvetési koncepcióját és abban meghatározta azokat a célokat, illetve feladatokat, amelyeket a költségvetés készítés további szakaszaiban meg kíván valósítani. A koncepció tárgyalása során a Képviselő-testület 10 olyan döntést hozott, melyek nagyrészt a költségvetési hiány csökkentését szolgálják. Ezen döntéseket a 2023. évi költségvetési rendelet tervezet I. fordulóra beterjesztett anyagának összeállításánál figyelembe vettük. A költségvetési rendelet-tervezetet a Képviselő-testület két fordulóban tárgyalta. Az első fordulás tárgyalást megelőzően 2023. január 16-án és 17-én megtörtént az önkormányzati intézmények vezetőivel és gazdasági társaságaink ügyvezetőivel a 2023. évi költségvetés egyeztetése.

Az I. fordulóra beterjesztett anyagot a Képviselő-testület alkalmasnak ítélte arra, hogy a II. fordulás tárgyalás alapját képezze. A Képviselő-testület 2023. január 31-i ülésén 21 olyan döntést hozott, melyek jelen ülésre beterjesztett anyag összeállításánál figyelembevételre és a rendelet-tervezetbe beépítésre kerültek. A költségvetési koncepció 2022. decemberi tárgyalását követően az alábbi központi döntések születtek, melyek a rendelet-tervezet összeállításánál figyelembevételre kerültek:

1. A miniszterek meghozták döntésüket a bölcsődei üzemeltetési támogatás összegéről: 12.038.000 Ft. Ezen összeg 2.936.000 Ft-tal magasabb, mint a koncepcióban kalkulált üzemeltetési támogatási összeg.

2. A miniszterek meghozták döntésüket a szakosított ellátás üzemeltetési támogatás összegéről: 80.648.284 Ft. Ezen összeg 63.698.000 Ft-tal alacsonyabb, mint a koncepcióban kalkulált üzemeltetési támogatási összeg.

3. A miniszterek meghozták döntésüket az intézményi gyermekétkeztetés üzemeltetési támogatás összegéről: 54.793.438 Ft. Ezen összeg 24.468.000 Ft-tal alacsonyabb, mint a koncepcióban kalkulált üzemeltetési támogatási összeg.

4. Ismertté vált a települési önkormányzatok szociális és gyermekjóléti feladatainak egyéb támogatási összege: 51.316.000 Ft. Ezen összeg 21.617.000 Ft-tal alacsonyabb, mint a koncepcióban kalkulált támogatási összeg.

5. 2023. január 2-án döntés (Gulyás Gergely miniszter részéről) született a 10.000 lakos feletti önkormányzatokat megillető energiaáremelkedés miatti támogatás összegéről. Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény 3. mellékletébe új jogcímként kerül beépítésre ezen támogatási jogcím. Gyomaendrődöt ezen a jogcímen megillető támogatás összege: 194.884.155 Ft. Jelen pillanatban még nem áll rendelkezésre arra vonatkozó konkrét információ, hogy ez a támogatás mely feladatoknál használható fel.

6. Települési önkormányzatok kulturális feladatainak bérjellegű támogatása jogcímen 10.981.024 Ft összegű támogatás lett közölve.

7. Az óvodapedagógusokat megillető ágazati szakmai pótlék mértéke 20%-ról 32%-ra emelkedett.

A költségvetési rendelet tervezet összeállításánál a 232.000 Ft összegű minimálbérrel és a 296.400 Ft összegű garantált bérminimummal számoltunk. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 111. § (4) bekezdése kimondja, hogy a költségvetési rendeletben működési hiány nem tervezhető, így ezen jogszabálynak való megfelelés érdekében, a költségvetés egyensúlyának biztosítása céljából felülvizsgáltuk a bevételi forrásokat, illetve rangsoroltuk és csökkentettük a kiadásokat.

Összegezve az elmúlt három hónap történéseit elmondható, hogy nagyon nehéz helyzetből indult Önkormányzatunk. Mely nehéz helyzetet több intézkedéssel próbálta enyhíteni. Decemberben még úgy tűnt, hogy nem tudunk támogatást adni a civil szervezeteknek, hogy nem lesznek városi rendezvények. Januárban azonban, köszönhetően a Magyar Kormány közel 200 millió, a rezsiköltségekhez kapcsolódó támogatásának, enyhültek a gondjaink. Így is egy nagyon kiélezett és feszes gazdálkodást kell megvalósítanunk ebben az évben, de tarthatónak tűnnek a számaink.

Toldi Balázs
polgármester

A február 23-i nyílt képviselő-testületi ülésen 25 napirendi pont, míg a zárt ülésen 2 napirendi pont került megtárgyalásra.

Beszámolók kerültek bemutatásra és elfogadásra. Ezzel az intézmények vezetői Dr. Szonda István mbv, valamint Dinyáné Bánfi Ibolya eleget tettek beszámolóik kötelezettségüknek. A Kállai Ferenc Integrált Kulturális Intézmény és Művelődési Ház, a Határ Győző Városi Könyvtár 2022. évi működéséről a 2023. évi munkaterv beterjesztéséről, valamint a Tímár Máté fiókkönyvtár bezárása miatt az Alapító okiratban bekövetkezett változás az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatán is átvezetésre került, melyet a Képviselő-testület jóváhagyott.

Olvasható a Képviselő-testület a Hétszínvirág-Tüskevár Szolgáltató Nonprofit Betéti Társaság 2022. évben végzett tevékenységéről, illetve megismerhette a Zöldpark Gyomaendrőd Nonprofit Kft 2022. évi lakásgazdálkodásáról szóló tájékoztatóját, valamint a 2023. évre tervezett karbantartási munkák tételes kimutatásának listáját.

Tájékoztatót kaptunk a Gyomaendrődi Járási Hivatal 2022. évi tevékenységéről, amelynek illetékességi területe öt településre terjed ki, illetve az élelmiszerlánc biztonsági és állategészségügyi

hatáskörben eljáró Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály illetékességi területe a Gyomaendrődi Járason túl kiterjed a Szarvasi és Szeghalmi Járasi Hivatal illetékességi területére is.

A beszámolóból megtudhattuk, hogy az elmúlt tíz évben a területi közigazgatás teljes átalakuláson ment keresztül, melynek eredményeként egységes, kiszámítható, professzionális közigazgatás fenntartásán dolgozik valamennyi járási hivatal, amely ma már nem a hatóság és az állampolgár alá-fölérendeltségét feltételező rendszert, hanem az ügyfelek igényei szerinti és őket kiszolgáló pontos és felelős feladatellátást jelent.

Megyeriné Csapó Ildikó a Közalapítvány Gyomaendrőd Város Közgyűjteményeiért kuratóriumának elnöke február 3-án benyújtotta támogatási igényét, amelyben a 2023. évre 2.240.000 Ft költséget tervezett, ami a Közgyűjtemény támogatásának célját szolgálja, valamint biztosítja az épület állagmegóvását, a kortárs művészek kiállítási lehetőségeit, a Corini és Vidovszky gyűjtemény, valamint az emlékszoba tárgyainak elhelyezését, ezek állandó gyarapítását és állagmegóvását. A Képviselő-testület elfogadta a kérelmet és javasolta annak támogatását.

A Hunyai, Csárdaszállási, Gyomaendrőd Önkormányzati Tűzoltóság nevében Omiliák Csaba tűzoltóparancsnok azzal a kéréssel fordult városunk Önkormányzatához, hogy az önkéntes tűzoltó egyesület fenntartáshoz a korábbi évek szerinti, jó együttműködési gyakorlatot követve támogassa ez évben is az önkormányzati tűzoltóságot 2.500.000 Ft összegben. A Képviselő-testület megvitatta és biztosítja a kért összeget a tűzoltóság számára.

Elfogadta és megszavazta a Képviselő-testület a Zöldpark Gyomaendrőd Nonprofit Kft vezetőjének, Dinya Józsefnek kérelmét, amelyben javaslatot tett a Gyomaendrőd Város Köztemetőinek fenntartási, üzemeltetési, szolgáltatási díjtételeinek módosítására. A rendelet hatályba lépése 2023. március 1. napja.

Megnevezés		Forint
Temető fenntartási hozzájárulás		2.800
Ravatalozó bérlet		24.000
hűtőszekrény/nap		4.000
Sírásás	1 személyes normál	19.000
	1 személyes mélyített	27.000
	Gyermek	8.000
	Urna	8.000
Fedlap leemelés		5.700
Exhumálás		16.000-23.000
Sírhely megváltási díj	Egyszemélyes normál 25 évre	14.500
	Kétszemélyes normál 25 évre	29.000
	Egyszemélyes mélyített 25 évre	19.000
	Kétszemélyes mélyített 25 évre	38.000
Gyermeksírhely 25 évre		10.000
Urnasírhely 25 évre		10.000
Urnafülke 15 évre		19.000
Sírbolt	Egyszemélyes 60 évre	72.000
	Kétszemélyes 60 évre	104.000
	Háromszemélyes 60 évre	144.000

Az árak az ÁFÁT nem tartalmazzák!

A Képviselő-testület megállapodást kötött 2017 májusában a Gyomaendrőd Hírmondó városi időszakos lap alapításáról. A kiadási feladatokat a Határ Győző Városi Könyvtár, a szerkesztési feladatokat Dinyáné Bánfi Ibolya látja el.

A képviselő-testület a 2023. évi költségvetés első forduló tárgyalása során kiadáscsökkentő intézkedéseket tervezett bevezetni, ezért a Gyomaendrőd Hírmondót nem papíralapon kívánta megjelentetni. A második fordulóra előkészített rendelet-tervezet tartalmazott már tartalmazott 3.248 ezer Ft-ot a lap kiadásának biztosítására, de csökkentett megjelenéssel, lap- és oldalszámmal.

Dinyáné Bánfi Ibolya elkészítette „A Gyomaendrőd Hírmondó szerkesztési alapelvei” című dokumentumot, melyben rögzítette, hogy a Gyomaendrőd Hírmondó Kiadójának elsődleges célja a város lakosságának közérdekű, objektív tájékoztatása. A Kiadó a Hírmondó szerkesztése során az Alapító által elfogadott szerkesztési alapelvek szerint jár el, amelyek az Önkormányzat, mint alapító jóváhagyását követően válnak hatályossá.

Dr.Schóber Ottó benyújtotta írásbeli kérelmét Gyomaendrőd Város Önkormányzatához a 2.számú felnőtt háziorvosi körzet rendelési idejének megváltoztatására, valamint ezáltal az önkormányzat és a Kft. között létrejött feladat-ellátási szerződés módosítására vonatkozóan.

Dr. Schóber Ottó rendelési ideje a jelenlegi heti 15 órától heti 20 órára módosul 2023. március 1. napjától.

Rendelési idő 2023. március 1. napjától	óra
Hétfő	10.00-14.00
Kedd	08.30-12.30
Szerda	08.30-12.30
Csütörtök	08.30-12.30
Péntek	08.30-12.30

A Képviselő-testület az előterjesztést megtárgyalta és elfogadta a feladat-ellátási szerződés módosítását.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata 2020. március 1-től csatlakozott a közfoglalkoztatási programmal a „Nemzeti Húsgalamb Programhoz”, melynek keretében 6 fő közfoglalkoztatott foglalkoztatásával 250 pár húsgalamb tenyésztését vállalta. A tenyésztés elindítása a Belügyminisztérium által támogatott volt, mivel a külföldi piacokon jelentős kereslet kezdett kibontakozni. Gyomaendrődön egyébként is a galambtenyésztés komoly hagyományokkal rendelkezik, több egyesület is működik, így Hagyományörző programként került megrendezésre 2022. évben is a nemzetközi galambkiállítás. A 2020-ban megvásárolt és jelentősen felújított Dobó utcai épületben 7 tartási ketrec lett kialakítva, melyben az állatok fészkelő szekrényben tudták kikölneni szaporulataikat.

2022. évben már problémák jelentkeztek a tenyésztés során, amelynek oka egyrészt a megemelkedett takarmány ára, másrészt az energiaár drasztikus megemelkedése, harmadrészt a bevételek nem jó irányba alakulása is befolyásolt a madárinfluenza megjelenésével. Ugyan az idei évre már sikerült komoly felvásárlót találni, de a megemelkedett tartási költségek mellett olyan magas értékesítési számot kellene produkálni (294 db/hó) amire a jelenlegi állomány nem képes. Ezen kívül bértámogatási nehézséggel is szembe kellene nézni, amelynek 100%-os finanszírozása nem lehetséges. A Belügyminisztériummal való egyeztetés után az a döntés született, hogy a húsgalamb tenyésztése megszüntetésre kerül, viszont az épület további hasznosítása a Járási Startmunka mintaprogram keretei közt marad.

Lehóczkiné Timár Irén
Alpolgármester

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium hírei

Gyertyaszentelő

Február 2-án ünnepli a katolikus egyház gyertyaszentelő Boldogasszony napját. A népi hiedelem szerint, ha ekkor fénylik az idő, hideg lesz, de ha keményen fagy, vége a télnek. Egy másik hiedelem szerint, ha a medve előbújik és meglátja az árnyékát a napsütésben, még hosszú télünk lesz. Kisdíákjaink közül sokan hozták el ezen a napon kedvenc plüss macskójukat.

Itt a farsang, áll a bál!

2023. február 17-én általános iskolánkban farsangi mulatság volt. A délelőtt folyamán hot dogot, teát, finom süteményeket lehetett vásárolni.

Délután osztályfarsangra került sor. Különböző játékok színesítették az együttlétet, melynek része a változatos farsangi maskara, közösen előadott produkció volt. A vidám napot diszkó zárta.

Hamvazkodás – böjti időszak

„Emlékezzél meg ember, hogy porból lettél és visszatérsz a porba.”

Ez a nagyböjt kezdőnapja. A hamvazószerda név onnan ered, hogy az őskeresztények vezeklésként hamut szórtak a fejükre, ez a szokás alakult át a 12. századtól a ma is ismert hamvazkodássá.

Ez a bűnbánat ősi jele. A hamu az élet mulandóságára figyelmezteti az embert. Templomainkban azzal a hamuval jelöli meg a pap a hívek homlokát, amely az előző évi szentelt barka elégetéséből

származik, közben ezt mondja:

„Emlékezzél meg ember, hogy porból lettél és visszatérsz a porba.”

Falvainkban még fél évszázada is sokan tartották, hogy böjti napokon csupán kenyeret és vizet vettek magukhoz. A böjt jóval több, mint a test vágyainak korlátozása, sokkal inkább a bűnbánat, a megtisztulás, az imádság időszaka, ahol különösen is időszerű a régi templomi énekünk igazsága, miszerint:

Hamvazkodjál, hívő ember, sorsod viseld türelemmel:

Mert hamu hull a győtrelemre, kegyelem a hű szívekre.

Örömeink mind elmúlnak, könnyeink is porba hullnak.

Boldogok, kik megjavulnak, hamu szaván megindulnak...

(Harangozó Imre néprajzkutató)

Ezen a napon mi is hamvazkodtunk, Czank Gábor atya útmutatásával kezdtük el a böjti időszakot.

Bendegúzos sikerek

Ebben a tanévben is megrendeztük a Bendegúz Nyelvész Anyanyelvi Versenyt.

Összesen 13 tanuló mérettette meg magát az iskolai fordulóban. Egy verseny sosem csak tudáspróba! Nemcsak az számít, ki tudja jobban a tudásanyagot, vagy ki alkalmazza a tudását ügyesebben, de az is, ki mennyire bízik önmagában, mennyire bátor és kitartó, hogyan dönt nehéz helyzetekben.

A vármegyei fordulóra két tanuló jutott tovább: Tóth Mirtill 3. és Papp Kincső 5. osztályos tanuló.

2023. február 24-én Békéscsabán rendezték meg a Bendegúz Gyermek- és Ifjúsági Akadémia XXIV. nyelvész tanulmányi versenyének vármegyei fordulóját.

Korcsoportjukban szép eredményt értek el továbbjutóink, hiszen Tóth Mirtill (3. o.) III., míg Papp Kincső (5. o.) IV. helyezett lett.

A gyermekeknek és felkészítőiknek, Kiss Katalinnak és Polányi Évának gratulálunk!

MÁRCIUS 15. SOKARCÚ, SOKÉRTELMŰ TÖRTÉNETI ESEMÉNY...

(folytatás a címlapról)

Pedig 1848. március 15. is sokarcú, sokértelmű történeti esemény - persze ezért is tudja, tudta mindenki akár rossz célokra is felhasználni. Hiszen március 15. nemcsak nemzeti ünnep, az előjogokat megszüntető polgári magyar nemzet születésének ünnepe, hanem „forradalmi” ünnep is: a sokakban élő és sohasem teljesülhető emberi önmegváltás egyik hősi kísérlete. Így találkozhatnak emlékezési kapcsán hívők és nem hívők. A valóságban persze a hívők a forradalomban legfeljebb az emberi jóakaratot ünnepelhetik, amely gyorsan tűnő remények után - ha bölcs - visszatér a Szentírás realizmusához, s ha nem az, új, folytonos csalódások kísértéseibe, sőt rendszerint terrorba, diktatúrába fullad.

Március 15-én valójában egy fél évszázad magyar nemzeti ébredésének, erkölcsi lelkesülésének beérését ünnepeljük. Azt, hogy a magyarság ismét lépést tudott tartani - sok tekintetben hátrányos helyzete ellenére - másokkal, Európával. Március a magyar nemesség önzetlen, előjogokról lemondani tudásának az ünnepe, március a magyar nemzet akkori nem magyar honfitársaival szembeni egyenlőségi önzetlenségének emlékezte, s március a békés és törvényes népi magatartásnak is ünnepe. Nagy személyiségek és az őket követni tudó, lélekben hozzájuk emelkedő, nemzetét erős nép ritka pillanata március 15.

Igazi közösségi ünnep ez, szolidaritást teremtő és érzelmeket megmozgató, ezért kellett ifjúsági ünneppé degradálni annak a kommunista hatalomnak, amely elvileg a közösséget hirdette. Az újra a helyére került nagy nemzeti ünnepünket ma csak egy veszély fenyegeti: az ha sematikus, ha protokollá válik, s nem lesz igazán része a maga sokszínű gazdagságában öntudatunknak. A modern világ egyre kevésbé tud ünnepelni. Nekünk, evangéliumot hallóknak ez könnyebben megy. Segítsük honfitársainkat ünnepelni is.

Tökéczi László

Endrőd története.

Régi írások alapján összeállították az endrődi tanítók. (2.)

Kedves Olvasók!

Gyerekkoromban került hozzám nagyapám, Kovács Miklós tanyai könyvtárából egy megsárgult füzet, melynek a címe ez volt: *Endrőd története*. Már akkor megtetszett az írás. Gondolom, nem sokan ismerik ezt az 1930-ban megjelent kiadványt. 2008. januárjától folytatásokban már közöltem ezt az értékes kis könyvecskét. Mivel 2021-ben megünnepeltük Endrőd újratelepülésének 290. évfordulóját, úgy gondolom, aktuális e kiadvány újraolvasása. Fontos, és számunkra kedves könyvvét szívesen újraolvassuk. Akár többször is. Ezt a harmincnégy oldalas kiadványt közlöm folytatásokban, az eredeti helyesírás szerint.

Örömmre szolgált, hogy kaptam visszajelzést, az Olvasók örömmel fogadták.

Iványi László

Sztankovics plébános nagy buzgalommal fogott hozzá a templom megújításához és az iskolai tanítás rendszerítéséhez. A tanítók gyorsan változtak. 1733-ban Kovács András, 1736-ban Nida Péter, 1741-ben Kelemen Péter oktatták az endrődi iskolaköteleseket.

Az első jegyző: Zámbocki István halála után a kántortanítói és jegyzői hivatalt külön választották. Zámbocki István Nidda János volt, aki 60 éves korában 1743-ban halt meg. Az új jegyző: Sternecky János nem sokáig igazgatta a községet, mert 1746 július 18-án a Körösbe fult. Utódaul Tezarovics Mihályt választották, akit 1754-ben Vámosy György követett.

A forrásmunkák szerint az első bíró 1731-ben Molnár György volt, akinek utódaul 1732-ben Hornok Andást választották.

1736-ban Fábry Jakab nagyváradi püspöki helynök engedélyt adott az endrődieknek, hogy Mastala János templom-gondnok és valószínűleg egyházi által más hitközségekben is alamizsnát gyűjthessenek a templom javítási költségeire. – Az első évtized utolsó éveiben nagy pestis pusztított az országban, mely nem kímélte Békésmegyét, így Endrődöt sem. A lakosság a közelgő járvány s a pusztító „marhadög és jégverés” ellen fogadalmat tett, hogy Gyümölcstől Karácsonyig a szombaton délután megülik. A püspökség úgy hagyta jóvá a fogadalmat, hogy az csak azokat kötelezik, akik tették. A lakosság ennek ellenére több mint 150 éven át megtartotta az ősök buzgóságát hirdető, szép fogadalmat. Ugy látszik, a jó Isten szívesen fogadta az endrődi nép privát fogadalmát, mert míg 1739-ben dúló pestis-járvány Gyulán a lakosság felét, magát a plébánost

is elragadta, ugyanakkor Endrődön csak 33-an haltak el a rettenetes-betegségben.

A fiatal endrődi hitközséget gyors egymásutánban először 1742-ben, majd 1746-ban meglátogatta gróf Csáky Miklós püspök és először 135 férfi, 122 nőnek, másodszor 76 férfi és 85 nőnek szolgáltatta ki a bérmálás szentségét. Második alkalommal áldotta meg a 6 mázsás Szent Imre harangot, amelyet Mokány Ferenc birtokos hagyatékából vásároltak.

A bírói tisztséget 1744-ben Bacsa János, 1745-ben Szerző Pál, 1746-ban Hornok Ferenc, 1747-ben ismét Bacsa János, 1748-ban Szabó András, 1749-ben Kapus György viselték. Az 1748-iki himlőjárvány többeket elragadott a hivek soraiból, így a gyűjtő Mastala János egyházi is, kinek utóda Hlatki Ferenc volt.

1753-ban február 8-án 46 éves korában halt el a község és egyház nagy restaurátora: Sztankovics János plébános. Temetésén Békésvármegye összes élő papjai jelen voltak. A régi templom alá temették el. Méltó és igazságos dolog, hogy a mai és későbbi nemzedék a hála és kegyelet érzését táplálja e kiváló lelkipásztor emléke iránt, akinek renkívüli szorgalma, előrelátó bölcsessége az új település megerősödését és állandóságát eredményezte.

Utóda a felvidéki tót anyanyelvű Labcsánszky György lett.

E magyarul szorgalmasan tanuló új plébánost a hivek, különösen a tót ajkuak nagy örömmel fogadták. A következő években: 1754 augusztus 24-én nagy esemény történt Endrődön. Gróf Forgács Pál püspök megbízásából „canonica visitációt” tartott községünkben Alapi János kanonok, középszolnoki főesperes. Ez a közigazgatási hatóságokkal együttesen tartott egyházi vizsgálat kiterjedt a hitközség egész ügykörére s hiteles felvilágosítást nyújt az akkori

állapotokról.

Kivonatolva ismertetjük alábbiakban a felvett jegyzőkönyvet: A kegyuraság 1751-ben – még Sztankovics plébánossága alatt szilárd anyagból kezdte felépíteni az új (nem a mostani!) templomot. Az építkezés befejezése csak 1753-ban ment végbe részint a templom jövedelméből, részint a hivek adományából. A kegyuraság a Köröstől távolabb akarta építtetni az új templomot, de a lakosság erősen ragaszkodott ahhoz, hogy a régi helyen, a folyótól alig 8 lépésnyire épüljön. Természetesen ennek az lett a következménye, hogy áradások alkalmával állandó rongálásnak volt kitéve az épület. A Szent Imre herceg tiszteletére szentelt templom hajója mennyezetes, a szentélye bolthajtásos, a tetőzete zsindelezett volt. A szilárd oszlopokon és bolthajtáson nyugvó kóruson már orgona is diszeskedett. A templom belseje nagyon szegényes volt. A festett fából készült egy oltáron kívül néhány pad, ócska baldachin (mennyezet), hat lobogó két Mária szobor, s a szentély falán egy fakeretes Mária-kép alkotta a felszerelést. Még öröklámpa sem volt. A szentségtartó és áldoztató kehely aranyozott rézből készült. A templom jövedelme – perselyezésből és harangozásból igen csekély, évenként alig 20 rénusforint volt. – Ugyanekkor rendezték a plébános jövedelmét is, amely legnagyobb részint természetbeni szolgáltatásokban nyilvánult ugy az uraság, mint a hivek részéről.

Plébános kérésére az uraság elrendelte, hogy a templom közelében levő tűzveszélyes rozszant házak és dűledező iskola eltávolíttassanak. Terve vették az új iskola építéssel egyidejűleg a két szobából álló paticsból készült, rogyófélben levő paplak újjáépítését is.

Ugyanebben az évben nagy személyzeti változások is történtek a falu vezetőségében. Új kántor és tanítóvá választották egy személyben Veréb Mihályt, aki még 1753-ban jött Endrődre. A már említett új jegyző: Vámosy Györgyön kívül új bírja is lett a községnek Míró Gergely személyében. – A paplak és iskola építése 1755-ben, az új jegyzői lakás 1758-ban történt. Részint a plebániái, részint a községközi iratok élénken élénk tárják az akkor élő ősök vallásos érzületét, hitükhöz való mély ragaszkodását és áldozatokban megnyilvánuló templom szeretetét. (Ennek bizonyosságát kivonatolom Hegedűs Albert és öreg Timár Mátyás 1758-ban keltezett végrendeletét: Hegedűs: 1. Tiszt. Plebánosunknak ety harmat fő öszöt szentmise szolgálatokra lelkemért. 2. Váradi és Radnai Tiszt. Pátereknek két-két rénusforintokat szentmise szolgálatokra. 3. Aradi Tiszt. Pátereknek Egy-Egy-forintot ugyan sz. misékre 4. Boldogságos Szűz képünkre két forintot. 5. Endrődi templomunkra két forintot.

6. János és Mihály ütseimnek hagyom két szilai öszömnek a fiait mikor elrugják őket anyái.”

(folytatjuk)

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső ál munk,
s ivadékainkba szebb Jövő!

Timár Máté

dr. Jánosik Bertalan ny. háziorvos 1933-2023

Életének 91. évében elhunyt Dr. Jánosik Bertalan, aki 1964-től 2010-ig volt az 5. számú felnőtt háziorvosi körzet orvosa.

Hosszú, lelkiismeretes orvosi pályafutása során számos családot kezelte. Jó diagnosztikai képessége, és pontos munkavégzése miatt a lakosság tisztelte, szerette és nagyra becsülte személyiségét. Tevékenysége elismerésül Gyomaendrőd Város Önkor-

mányzata 1989-ben és 2012-ben Gyomaendrődért Emlékplakett kitüntetésben részesítette.

Búcsúztatása 2023. február 18-án 11.00 órakor volt református szertartás szerint az endrődi köztemetőben.

Dr. Jánosik Bertalan Gyomaendrőd Város Önkormányzata saját halottjának tekinti.

Toldi Balázs
polgármester

Dr. Jánosik Bertalan körzeti orvos, háziorvos, aneszteziológus szakorvos Battonyán született 1933. január 6-án.

Szülei: Jánosik János kereskedő, Török Ilna htb.

Iskoláit a Hódmezővásárhelyi Református Bethlen Gábor Gimnáziumban és a Szegedi Baross Gábor Gimnáziumban végezte 1943-1947 és 1947-1951 között.

A Szegedi Orvostudományi Egyetemre járt 1951-1957 között. Orvosi diplomáját 1957 szeptemberében szerezte meg.

Egyetemi évei alatt 1954-1957-ig a szegedi Mikrobiológiai Intézetben diagnosztikus és kutatómunkát végzett dr. Földes József egyetemi tanár munkatársaként.

1957-1964-ig a Szegedi Orvostudományi Egyetem I. sz. Sebészeti Klinikán dolgozott. Klinikai évei alatt dolgozott valamennyi profilú osztályán (általános sebészet, baleseti sebészet, urológia, mellkas sebészet).

1962-ben aneszteziológiai szakorvosi vizsgát tett.

Házasságot kötött Schwarz Erzsébet magyar-olasz szakos középiskolai tanárral 1962. január 27-én. Két gyermekük született: Ildikó 1963-ban, András 1967-ben.

1964. április-június katonarvosi szakkiképzés égési szak kiképzésben részesült.

1964. szeptember 1-től Endrőd község körzeti orvosa. Vezető szerepet töltött be az endrődi székhelyű orvosi ügyelet szervezésében. Hosszú működése során családi dinasztiákat kezelte. Lelkiismeretessége, jó diagnosztikai készsége miatt a lakosság tisztelte, szerette és nagyra becsülte.

Társadalmi és közéleti tevékenysége:

1968-1990-ig tanácsstag, az egészségügyi és szociálpolitikai bizottság elnöke. 1988-tól V.B. tag volt.

Szakmai előadások:

1962-ben a II. Nemzetközi Aneszteziológiai Kongresszuson „Sernyl anesztéziával szerzett tapasztalataim” című előadás.

Cikkek, tanulmányok:

Társ szerzője több mikrobiológiai és aneszteziológiai tárgyú cikknek.

Díjak, kitüntetések:

Az Egészségügy Kiváló Dolgozója 1989.,
Gyomaendrődért Emlékplakett 2012-ben.

Ötvenhárom évi szolgálat után 2010. július 1-től nyugdíjas.

(Ki kicsoda Gyomaendrődön – Gyomaendrőd, 2017)

2023. február 15-én elhunyt.

Dr. Jánosik Bertalan és dr. Turi-Kovács Béla

Tisztelt Olvasó!

Az 1924/25-ös tanévben megnyílt endrődi polgári fiúiskola az 1926/27-es tanév végén kiadta első iskolai értesítőjét, melynek előszavában Koczás Sándor igazgató ismerteti az oktatási intézmény megalakulásának történetét, illetve a nevelőtestület oktatási filozófiáját, végén a korra jellemző revizionista szellemű befejezéssel. Az írás Endrőd iskolatörténetének értékes adaléka.

Előszó

Istennél a dicsőség! Az endrődi róm. kath. polgári iskola, habár a mostani tanévvel csak a harmadik tanévet zárta le, mégis kibocsátja már falai közül az első rajt. Isten segédelmével sikerült iskolánkat e három év alatt négy osztályúvá kifejleszteni.

Mielőtt az elmúlt három év történetét adnám, szükségesnek tartom annak megörökítését, hogy miképp született meg az iskolánk.

Endrődnek 15.010 lakosa van, a kiterjedése 26.000 kat. h. A lakosságnak majdnem a fele tanyákon lakik. Foglalkozása 900/6-ban földmivelés, vallásukra nézve pedig 960/0-kak katolikusok.

Ezek a tényezők arra vallanak, hogy Endrődnek már régen szükségére lett volna magasabb iskolára. Sajnos, de az Alföld eddigi elhanyagolása és a magyar népnek hagyományos konzervatív magatartása mindaddig akadályul szolgált a terv megvalósításában. A régi iratokból ugyan megállapítható, hogy a vármegye már 30 évvel ezelőtt felhívta a községet polgári iskola felállítására, de ez iratváltásnak egyszerre nyoma szakad, viszont eredménye sem lett. Egyes jószívű adakozók adományoztak házat és telket magasabb iskola céljaira, de csak pénzé tetettek s a közbejött rossz gazdasági viszonyok következtében azok ma értéküket veszítették.

Nagy változást hozott Endrőd község életében a legutóbbi plébános változás. A plébánosi székbe Csernus Mihály, jelenleg apátlébános, volt nemzetgy. képv. került, aki céljaul tűzte ki, hogy hatalmas tudását, rendkívül nagy munkaerejét, tevékenységét és széleskörű baráti és egyéb összeköttetéseit, sőt jövedelmének egy részét is arra használja fel, hogy Endrőd T községet mind a kultúra, mind pedig a gazdasági élet terén a kor színvonalára emeli és virágzóvá teszi. De látta és tudta azt, hogy ennek első feltétele a magasabb iskola.

Az orosházi polgári iskolában eltöltött diákévei s a község lakóinak összetétele azt sugalmazták alkotó erejének, hogy Endrődön is munkára nevelő és mezőgazdasági irányban fejlődő polgári iskolát létesítsen. Csernus Mihály apátlébános az az egyéniség Endrőd történetében, aki ezt nemcsak elgondolni, de megvalósítani is tudta.

A szükséges lépéseket már az 1923/24. tanévre megtette, de több szülő közönye megakadályozta a kivelt s csak tanfolyamot tudott létesíteni, amelyen kezdetben elemi iskolai tanerők tanítottak. Később pedig miniszteri engedéllyel a gyomai polg. iskola tanárai. Magánvizsgálatot a gyomai áll. polg. iskolában tettek. Az első sikertelenség további munkára ösztönözte és sikerült is kivinnie, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Minisztérium 74.008/1924. sz. rendeletével engedélyezte a polgári iskola megszervezését és megnyitását az 1924/25. tanévtől, mint róm. kath. jellegű fiúiskolát.

Az elmúlt három év beigazolta, hogy Endrőd községnek szük-

sége van a polgári iskolára, mert a község lakóinak ez az iskolatípus felel meg legjobban, már a céljánál fogva is. A folyó évben letárgyalt törvényjavaslat a következőképpen állapítja meg a polgári iskolák célját. „A polgári iskolának az a feladata, hogy a tanulót vallásos, erkölcsös és nemzeti szellemben gyakorlati irányú általános műveltséghez juttassa és ezzel közvetlenül a gyakorlati életre, vagy a középfokú szakiskolákra előkészítse. A polgári leányiskola feladata azonfelül műveit, magyar polgári háziasszony nevelése.“

A polgári iskola célja, feladata tehát az, hogy az egyéneket műveltségben gyarapítsa, a gyakorlati tudásban pedig otthonossá tegye. Mi tehát nem akarunk urakat és kisasszonyokat nevelni, azt akarjuk, hogy az iskolánkból kikerülő növendékek lehetőleg ne menjenek más pályára, hanem térjenek vissza otthonukba; mi tanult, ügyes, elmélettel és gyakorlattal tisztában levő, a földjükhöz mindenek fölött ragaszkodó s azt szerető gazdálkodó, földmivelő ifjakat és leányokat akarunk nevelni. Azt akarjuk, hogy aki iskolánkat elvégezte, szívesen menjen

vissza az eke szarvához, ahol szabadságban és anyagi jólétben lehet olyan úr, mint bármely kis hivatalnok.

De ezek mellett a többi foglalkozási ágban megkívánt tudást sem hanyagoljuk el, mert célunk az, hogy aki iskolánkat elvégezte s nincs alkalma gazdálkodással foglalkoznia, az lépjen ipari, vagy kereskedői pályára, ahol mindenütt jobban fog boldogulni, mint az egy-két elemi végzett inasgyerek.

Élő példákön láthatjuk beigazolva, hogy ma csak az boldogul, aki minél többet tanul, minél többet tud, s minél ügyesebb. Ez pedig vonatkozik ép úgy a földmivelőre, mint a kereskedő és iparosokra.

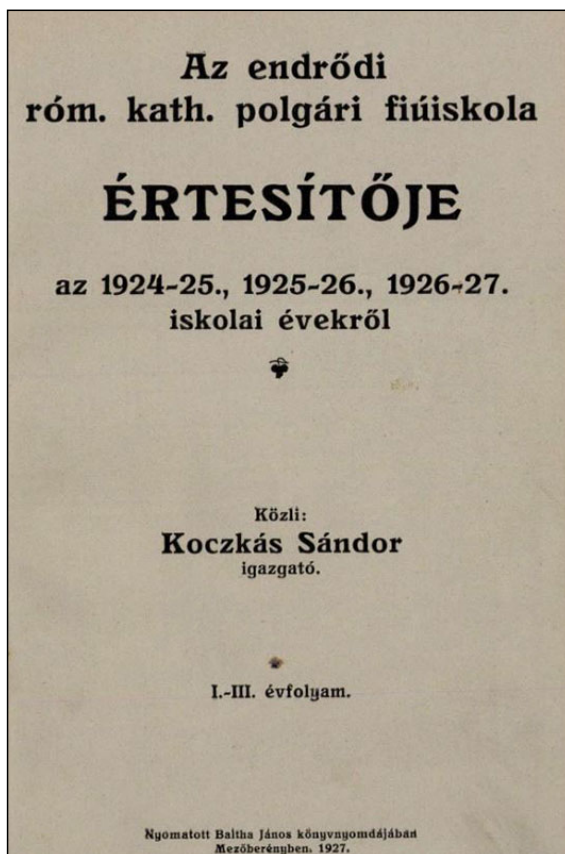
De akik tovább akarják folytatni tanulmányaikat, azok részére is kielégítő a polgári iskola, mert a befejezése után közvetlenül is átléphetnek a tanítóképzőbe, a kereskedelmi, a felső mezőgazdasági, a katonai alreál és az ipari szakiskolákba, (felső ipar, építő, iparművészeti, gépészeti, elektrotechnikai szakiskolákba, a kertészeti tanintézetbe, a posta, távirtda segédtiszt és vasúti altisztképző tanfolyamokra, telekkönyvi vizsgálatra stb.

Sajnos, de az értesítő szak keretében nem szólhatok többet e tárgyról.

Az utóbb elmondottakból is megállapíthatjuk, hogy Endrőd község kultúrigénye megkívánja, — de viszont ki is elégíti azt — a polgári iskolát, amelybe bizalommal beírathatják a szülők mind a fiaikat, mind pedig a leányaikat.

Azonban a fentebb elmondott céljainkat csakis úgy tudjuk elérni, ha a szülők támogatják iskolánkat bizalmukkal s azzal, hogy gyermekeiket minél nagyobb számmal íratják be iskolánkba. Endrőd község pedig e cél érdekében tekintse iskolánkat kultúrintézménynek, amelyet megértő és szerető szívvel kell támogatnia erkölcsileg és anyagilag is. Szeresse, támogassa iskolánkat, hogy a nagy világégés és gazdasági leromlás után felfegyverezhessük a derék, magyar, alföldi népünket a kultúra, a tudás fegyvereivel. Legyen segítségünkre abban a nemes munkánkban, mellyel csonka hazánknak olyan Isten és hazaszerető, dolgozó polgárokat akarunk nevelni, akik majdan visszaszerzik nekünk Nagy-Magyarországot!

Közreadta: Hegedűs Bence

Egy deportált élményei 1945-47 - IV. rész

December 5-én visszakerültünk az expediciára. Itt is jó dolgunk volt. Örményeket hoztak, akik friss erővel, szorgalmasan dolgoztak. Persze, mi engedjük. Ennek következménye az volt, hogy nem adtak fizetést. De akkor se kaptunk, mikor erősen dolgoztunk. Magam csak egyetlen egyszer kaptam fizetést, a legelső hónapban, azt mondják, hogy egy Papp nevű emberrel a mezőfényi csordással cseréltek fel. Pop=Pap. Lehet, hogy igaz.

Lisztezés. Külön fogalom. Ide érkezett a liszt és a magyarok segítettek kirakni és a pékségbe széthordani.

Ilyenkor megteltek a zsebek és nadrágszárak. Egyszer én is lehettem szerencsés rakodó. Egy magyar vállán a rakodás vége felé egy-egy zsák véletlenül mindig kiszakadt és tartalma előmlött a vagonba s akkor hajrá! Teltek a zsebek s a nadrágszárak! Percek alatt eltűnt a zsákmány. Volt rá eset, hogy az orosz észrevette. Ütötte verte a bandát, de akár meg is ölhetette volna, ott nem hagyták a lisztet. Egy hónapra való adag megvolt. Aki sokat hozott, jót pénzelt belőle. 5 rubelért adtak el egy pohárral. De kinek volt pénze? Egy egész vékony rétegnek az úgynevezett német mérnököknek, akik mechanikusok voltak, és valóban kaptak fizetést. A mesterembereknek: szabóknak, suszteroknak, akik oroszoknak dolgoztak és tőlük kaptak rubelt.

Előfordult, hogy az egyik fiatal gyerek, aki vājár volt, nagyon belelendült a munkába. Kapott is nagy fizetést és feltűnő ételpótlékot: vaját és dzsemet, de nem bírta sokáig szegény feje az irtózatot iramot. Megbetegedett és nem tudott dolgozni, éppen olyan „rossz” munkás lett, mint valamennyien.

A lisztezéstől el kellett búcsúzni, csak oroszok raktak ki lisztet ezután.

1946. áprilistól júniusig ismét a kertészetben dolgoztam.

1946. június közepén ismét az expediciára tettek. a kenyeret 1 kg-ról 80 dkg-ra vették le, egyszer kását, háromszor káposzta, illetve sós uborka leves, zsír és olajmentesen.

Itt történt egyik nap, hogy magyarok robogtak be két teherautóval az expediciára, ahol a bánya miatt rengeteg fenyődrugár volt felhalmozva. Gyors rakodásba kezdtek, de észrevette az orosz parancsnok és éktelen kiabálásba kezdett. Veszekedés, civódás. Majd eltűntek a kántoréba. Mi közben megtudtuk, hogy magyar hadifoglyok, akik egy kolhozban dolgoznak és istállót szeretnének felépíteni, de nincs faanyag. Innét szerettek volna szerezni könnyebb úton. Nemsokára jött a két parancsnok a legnagyobb békekességben. Ezekkel mi történt? – kérdeztük. A rakodók: Éjjel egy fuvart viszünk neki és szent a béke.

Vasutat építettünk a Hidrosachtára. Villanypóznák számára ástuk a gödröket. Nehéz munka volt a köves talajon. Parancsnokunk egy Csoma közi gyerek volt. Csak a keresztnévemre emlékszem, Pista volt. Viszonyt kezdett egy lánnyal és gyermeke is született tőle. Otthon van felesége és gyerekei is, mint hallottuk. Román gyerek, de nagyon jól beszél magyarul, főleg iszonyúan káromkodik. Reggel 5 órától délután 3-ig dolgoztunk itt.

Egy érdekes epizód. A rossz munkásokat, akik közé jómagam is, V. komám is tartozott, büntetésből hátra hagytak, hogy egy hidat töltsünk fel földdel. nagyon nehéznek ígérkezett, de a mieink megoldották. Gallyakat vágtunk, gyeptéglákat tettünk a gallyakra, és ezt letakartuk földdel, mintha földdel volna kirakva. Egy más alkalommal földet kellett hordani sínek alá s a deportáltak fűrészport raktak alulra, mert az könnyebb volt. Ezek természetesen nagyon helytelenek voltak, magam nem is helyesletem, hiszen ember életében is kárt tehetnek.

Ez a munka a határban folyt. Ételpótlékhoz nem igen jutot-

tunk. Legföljebb az orosz stalovára vittek egy kis fát, és ezért kaptunk egy kis levest, vagy kását. Természetesen ide is csak lopva jöhettünk.

1946. augusztus hóban gyengélkedni kezdtem. Lábam nehezen bírtak. Délután magas lázam volt. Az orvos szerint malária. Reggelre lement a lázam, munkába kellett mennem. Majd megkaptam a sárgaságot. Végül megdagadt az egész testem, mégis dolgozni kellett, az orvos nem tehetett semmit. Ha reggel nem volt legalább 37,5 a lázam, menni kellett munkába.

Tisztunk megsajnált. Otthon tartott saját szakállára háton napra, de meghagyta, nehogy mutatkozzunk a kapitány előtt. Így betegeskedtem egész szeptember hónapban. Végül október elsejére könnyű munkára osztottak be az otekához. Oroszokkal, főleg nőekkel dolgoztam együtt. Szénszállító elevátor mellett ülve válogattuk a szénből a követ.

Ismét hazamentek néhányan. Bércs György suszter és Sek mechanikus adtak 300 rubelt kölcsön. Én írtam a püspök atyának, Scheffler Jánosnak, hogy adja meg nekik, s hazatérve kifizetem. Ez a 300 rubel nagyon sokat jelentett akkor.

1946. október közepén jött egy katonai komisszió. Sajnos nem osztottak be a hazamenők közé. Erről a vizsgálatról elmaradt a láger 1/3 része. Úgy mondták, hogy rendes havi vizsgálat, pedig hazamenetelre szemelt ki. A vizsgálat 15-öt talált betegnek. Lett volna ott tízszer annyi is, ha mindenkit megvizsgáltak volna és haza is küldik a gyengéket.

Új lágerbe kerültünk, ahol német és szász nyelvűek voltak többségben. Itt kb. 1200-an voltunk összezsúfolva kétemeletes épületben, külön a nők és külön a férfiak. Itt jobbnak ígérkezett a koszt. Három napig én is kaptam az otekánál elnyert 1 kg és 20 dkg kenyeret és bányász kosztot. Jött a rendezés, a kenyeret 800 grammra vették le, 1 kg 20 dkg-ot csak a föld alatt dolgozók kaptak. Még ezen a kosztos is megvoltunk valahogy. Éjjel munkás voltam, hajnalonként elloptam egy-egy öl szenet az orosz stalovára, ahol kaptam egy kis pótlékot. Egész december hónap minden második éjjelén jól tartott egy kedves orosz szakácsnő. Isten áldja meg érte! Még 1946. november 1-én nehéz munkára tettek, ahol követ lapátoltam kis vagonokba. A szenet a kis vagonokba húzta fel egy óriás lift, egy éjjel 30-40 kis vagon szenet. Ezt egy alul rostával ellátott bunkerba borította. A szén ráfolyt egy méternyi széles elevátorra, mely fölvitte egy mély és nagy bunkerba, ahonnan a nagy vasúti kocsikba került a szén. A kő viszont fennmaradt az előbb említett kis bunkerban, ahonnan ki kellett dobálni. Ez volt a legkeservesebb munka. Nyolc óra alatt kb. kétszázszor kellett leugrálni a bunkerba s kiemelni a nagy köveket, megtisztítani a rostélyt a rátapadt nedves széntől. A nagy hidegben egy-kettőre oda is fagyott. Fürge, erős munka kellett ide. Én hamar kidöglöttem s ilyenkor kaptam rengeteg szidást, káromkodást és még a pofon is el-elcsattant. Hiába, csak nem bírtam sokáig. Már vagy öt szegény elődöm dőlt ki ezen a helyen.

Szerencsére új átszerelés 1947. február végén kiküszöbölte az átkozott bunkert, de helyette újabb, nagyobb bunkert nyitott meg. Ezen széles bádoggal folyt a szén s egy kicsi résen ömlött ki egy nagy elevátor kanalaiba, amely viszont fölvitte a fent említett válogató elevátorra. Amíg lent a lyuk el nem dugult, könnyű volt a munka. Ha elzárult, rettenetes gyors és nehéz lapátolásra volt szükség. Bírtam valameddig, aztán kidőlt. Fájt a szívem, se kezek se lábak nem bírták. Jött a dgyesszátnyik és csattogott a pofon.

Egy deportált élményei 1945-47 - folytatás az előző oldalról

Letettek egy másik bunkerbe 4-5 méterre a föld alá. A fenti nagy bunkerből ide folyt a szén hatalmas csatornába. Arra kellett vigyázni, el ne duguljon a nyílás. Csak hasra fekve, vagy féltérdre ereszkedve lehetett dolgozni. Nem voltak megelégedve a munkával, fölzavart követ lapátolni.

Még az előbbi bunkerban történt: a leomló és porzó szén miatt nem láttam. Az orosz parancsnok egy bányászlámpát adott, illetve helyezte el a bunker bejáratánál. Nem sokat ért, csak bajt hozott rám. Amíg dolgoztam, valaki elemelte. Nem tudtam elszámolni és kaptam érte jócskán nemcsak szidást, hanem a vas-tagjából is.

Természetesen a kőlapátolást még kevésbé bírtam. Itt is jöttek a szidások, verések, míg végül ismét a szénválogató asszonyok közé kerültem.

Ha volt egy kis szünet, az asszonyok körül ültek és kérték, hogy énekeljek egyházi énekeket. Egy kis fiatal lány szépen énekelte orosz liturgikus éneket. Honnét tudhatta? Egy öreg nagypapa látogatta meg a munkahelyén, biztosan az tanította.

Egy kislány nagyon legyöngyülve arról panaszkodott, hogy nemsokára meghal. Elvesztette a kniskijét, egy-egy havi kenyérgyegjét. Csak sót evett meg vizet ivott szegényke. Ha megnyalta a vasat a só a nyálából lerakódott a vasra. Egyszer elmaradt, nem tudom mi történt vele.

Egy másik kislány arra kért imádkozzok beteg édesanyjáért. Kérdeztem, ő tud-e? Szokott, de templomba még soha nem volt.

Egy idős hölgy arról beszélt, hogy a városban (Moszkvában) zendülés készül. Ők is mindig a szabadulást várták, hiszen deportáltak voltak. Egy öreg szakállas orosz fa mögé bújva lopva nyújtott át egyik-másik fiatal magyar lánynak kis ételcsomagokat papírba göngyölve. Április hónapban jött egy katonai kommisszió, mely besorolt a betegek közé és eltiltott mindenféle munkától. A lágerparancsnokság azonban nem akart erről tudomást venni. Mindennap jelentkezni kellett az orvosnál és adott is orvosságot, de munkába kellett menni föl puffadt testemmel.

Az utolsó munkanapom keserves volt. Az orvos kiírt. Azt mondta feküdjek le. Úgy látszik elfelejtette közölni a parancsnoksággal. Én otthon maradtam.

P. magyar tolmács írtó káromkodások közepette fenyegetőzött börtönnel és a fülem hallatára mondta az orosz tisztnek: otthon se dolgozott. Itt se ízlik neki a munka. Végül úgy módosították a büntetést, hogy éjjeli munkára megyek. Esett az eső. Az út elromlott. Nagy domb tetején állt a munkába szállító autó, ide kellett felvoncsolni magamat. Elkéstem. Árvai Jenő nevű legény hívem jött elém. Belém karolt és húzott fölfelé. A kocsira valóssággal föltett, mint egy gyereket. Neki volt ereje, mert a konyhás lánynak udvarolt és az ellátta pótlékkal. Egész éjjel lapátoltam a követ. Reggelre úgy bedagadtam, hogy többé nem küldtek munkára.

1947. május első napjaiban a munkások szenzációs pótlékok fedeztek fel, vadsalátának mondták, mi koshomlokknak ismerjük. Otthon semmilyen jószág nem eszi meg. Két rubelért annyit adtak, hogy jóllakot vele egy ember. V. komám se jár munkába, az enyémnél nagyobb kálvária után. Nagy kelések keletkeztek rajta. Ő gondoskodott a saláta megtakarításáról és megfőzéséről. Estére megtérve jóízűen fogyasztottam el, amikor engem is beosztottak a betegek közé, akkor együtt szedegettük a láger körül a jobb pótlékokat: a labodát. Kikérdeztünk a bazárba, eladtuk, 12 rubel árú kenyeret vettünk rajta, meg cukrot és olajat (a kosztot, mint betegek, nem fizettük). Evvel szopogattuk el a megmaradt 60 dkg kenyeret. Hazafelé jövet labodát szedtünk. Megfőztük,

volt, aki a megfőzött labodát pohárban lekvár módján poharanként egy rubelért árulta. Sok kis halat kaptunk. Picike sós és olajos halak voltak ezek.

Simon Károly konyhafűtő néha kis halolajat juttatott. Ez nagyon jóízű volt. Néha csontokat is kaptunk tőle, melyekből a konyhán a velőt kiszedték és a puhább részeit lerágták. Ebből főztünk finom zsíros csontlevest. Jobb volt, mint a lágeri. Néha halhulladékot is adott. Ez veszettül sós volt.

Június közepe táján egy reggelen jött a parancs: az összes beteg sorakozzon. Megtettük. Ki vagyunk osztva a kolhozba. Jönnek értünk. Előálltak az autók. A kolhoz direktor jött értünk. Amíg az autó felé sétáltam Semtei, mit sem sejtve, bemutatott a direktornak. „Bátyuska.” Már felvonszoltam magam valahogy a kocsira. Odajött, betuszkolt. A tiszték dühösek. Nem beteg. Szimulál. Megy a bányába holnap vagonosnak. Magamban mosolyogtam az egészen. Abba a letargikus állapotban olyan mindegy volt a bánya, börtön vagy golyó a fejembe.

A kiszállítottaknak a felét másnap visszahozták. Teljesen használhatatlanok ott a munkára. Wc gödröt ásattak szegényekkel, büntetésből. Ebből kimaradtam.

Negyedosztályos disztrofiások voltunk. Sokszor el-elstötétedett előttem a világ. Félttem, megvakulok, de az orvos vigasztalt, az éhség miatt van, farkasvakság a neve. C-vitamin pasztillákat adott.

Őrnek osztottak be a lágerszobák ajtajához és amolyan „küld ki, hívd be” szerepem volt. Munkakezdet előtt be kellett kiáltani a váltásnak, hogy készüljön fel. Egy berei református kislánynak volt teljes bibliája. Idekölcönözte. Azt olvastam.

Egyébként a breviárium és az újszövetség két kötete nálam volt. A Szunyogh-féle misszálé, egy kicsike misekehely és a primiciámra kapott vékony stóla velem volt, no meg a reverenda és egy karing is.

Hogyan jutottunk ostyához? Vettünk búzalisztet a bazárban, a lányok vízzel meggyúrták, vékonyra kinyújtották. Forint nagyságú és kisebb darabkákat szagattak ki. A sparhelten megsütötték és én a Nagykárolyból magammal hozott paprikás dobozban tartottam. Ugyanis minden vasárnap és ünnepnap, meg elsöpéteken miséztem. Ha lehetett, naponta is.

Hogyan szereztünk misebort? Mint írtam, vittem három üveggel. Sajnos egy szép napon, még 1945 márciusában ellopták. A priccsem mögé dugtam, de megtalálták ott is. Egy bulgár tolmács segített ki a bajból. Ők otthonról külön vagonban hozhattak hazait, mert szovjet állampolgárok voltak, akkor csatolták őket ide román területről. Könnyen tudtunk beszélni, mert a deportáltak mind tudtak románul. Ez egy félliternyit adott, nem kis kockázatot vállalva. Azt mondta, ha megtudják, biztosan lecsukják.

Mikor ez elfogyott, egy Péter nevű orosz dgyesszátnyik hozott a bazárból egy üveggel. Ennek valódiságában nem igen bíztam, de mit tehettem volna?

Alig vártam, hogy eljőjön a nyár. Szólót vettünk, azt hiszem 5 kg-ot. Ezt tálban kézzel kinyomogattam, majd vászon törölközőn kinyomtam ötliteres demizsonba. Kiforrás után kicsi üvegekbe öntöttem, az asztalosok csináltak kis fadugókat, a suszterek adtak szurkot és ledugasztottam. Az üvegeket az orvosi rendelőben szereztem be. Itt ugyanis az utolsó lágerben egy evangélikus pap lánya volt az orvos mellett az asszisztens-féle. Neki volt köszönhető, hogy majdnem minden súlyos beteget elláttam a szentkenettel, amíg azt is el nem lopták. A munkaköpenyem szivarzebébe gombolva állandóan magamnál hordtam. Egy éjjel bizonyosan leesett a priccsről és valaki elemelte és eladta a bazárban.

Egészségről-betegségről

Fekete bors (Piper nigrum)

A borscserje évelő, fásodó szárú, kúszó lián; Délkelet-Ázsiában, Brazíliában, Afrikában és az Indiai-óceán térségében termesztik. Zöld színű, 6-8 mm átmérőjű termése érett állapotban piros, szárítva megfeketedik.

A legalább 3 éves borscserje érett termését gyűjtik be. A napon megszáritott, érett terméséből lesz a fekete bors. Ha több napig a termést tengervízben áztatják, majd lehántják a húsos terméshártyát, akkor jutnak a fehér borshoz. A magban zöldessárga, erősen fűszeres illatú, édeskés ízű illóolaj található. A bors felhasználható termés alakban is, de a fitoterápia elsősorban az illóolajat hasznosítja.

A bors csípős ízét és jellegzetes illatát a piperin-, piperidin és karicint tartalmának köszönheti. Erős, antioxidáns hatású terpenek: limonén, szabinén, kariofillén és linalool található a magban, de magas a C-, K-vitamin, a mangán és a vas tartalma is.

A borsot az ókori görögök és rómaiak fizetőeszközként is alkalmazták a kereskedelemben, innen származik a „fekete arany” elnevezés.

A borstermést több, mint 3000 éve használja gyógyításra az indiai népi gyógyászat. A bors az indiai ajurvédikus orvoslásban számos növénytársítás alkotóeleme, és több, a nyugati kultúrában ismeretlen alkalmazása létezik. Európában elsősorban alkalmazva, főképp renyhe emésztés megszüntetésére ajánlott. A bors belsőleg használata elősegíti az emésztést, a gyomorsav elválasztást, csökkenti a puffadást és a székrekedéses panaszokat. Hatóanyagai növelik a szövetek oxigén felhasználását, serkentik a pajzsmirigy működését. Az illóolaját külsőlegesen reumaellenes készítmények alkotórészeként használják. Lokálisan alkalmazva a bors bőrizgató, keringésjavító és érzéstelenítő hatású.

A bors hatóanyagai serkentik az anyagcserét és gátolják a tápanyagok zsír formájában történő raktározását, ezért a bors rendszeres fogyasztása segíthet a fogyásban.

A fekete bors illóolaja hatékony a ráncok ellen és a piperin tartalma miatt serkenti a bőr pigmentációját. A bors illóolaja hatékony lehet a bőrrák kialakulásának megelőzésében.

A bors izzasztó, antimikrobás tulajdonságú, belsőleg be-

vitele segíti a szervezetet a fertőző ágensek leküzdésében és gátolja az emésztőrendszerben a káros baktériumok elszaporodását.

A bors fogyasztása előnyös lehet megfázás, köhögés és asztma kialakulása esetén.

A bors keringés javító hatása megnyilvánulhat vérnyomás csökkentő tulajdonságában. Antioxidáns hatóanyagai – rendszeres fogyasztás esetén – csökkentik a szív-és érrendszeri betegségek kialakulásának valószínűségét.

A bors fogyasztásnak szorongáscsökkentő és hangulatjavító hatása lehet, a szerotonin és az endorfin nevű agyi neurotranszmitterek szintjének növelése révén.

A bors fogyasztása nem ajánlott gyomorfekélyes panaszok kialakulásakor és műtétek után, mivel irritálhatja a gyomor-bélrendszer nyálkahártyáját. A borssal való fűszerezés nem ajánlott vese vagy májbántalmak fennállásakor sem, ezekben az esetekben diétás fűszerként a borsikafű használata ajánlott.

A bors illóolajának alkalmazása kizárólag orvosi rendelvényre javasolt.

A bors piperin tartalma miatt felerősíti más anyagok hatását. Hatékonyabbá teszi a tetraciklin típusú antibiotikumok, a fenitoin nevű antiepileptikus gyógyszer és a kurkuma hatását.

Teaforrázat készítése: 3 gramm borsszemmet tegyünk 1,5 dl forrásban lévő vízbe, hagyjuk 5-10 percig ázni, majd szűrjük le. Mentával ízesíthető, a szűrlet naponta 2-3 alkalommal fogyasztható.

A bors illóolaj alapú krémmel naponta 2-3 alkalommal dörzsöljük be a fájó testrészt.

Forrás:

<https://kremmester.hu/a-gyogyito-fekete-arany-csodaja/>

Reader's Digest: A természet fűvészkertje

dr. Macsári Judit

irodalmi oldal

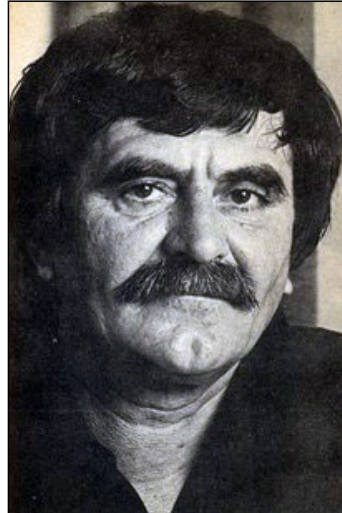
Rovatvezető: Polányi Éva

Akinek szívére fújt az Isten Juhász Ferenc (1928-2015)

Akinek szívére fújt az Isten

Jaj, az Isten ráfújt a szívemre!
Aranyat fújt az Isten szívemre!
Füstöt, aranyport, kövér ködöt.
Cödreibe tűzkását köpött.

S így virágzok én az Őshalálban,
így virágzunk Egymás Mosolyában,
így virágzik a Mindenség bennem:
aranylámpont-haláltűzőzőnben.

Spirális vers-szív

Az én szívem csüggedt, szomorú,
benne ücsörög egy háború.
Zöldet pislog, fehérét liheg,
mint erdei manó-szellemek,
szakállá föld, haja kék moha,
darazsakból van a fogsora,
keze csiga, szája lilium,
lába hattyú, füle nőszirm,
szeme sármány, szeme gyöngyvirág,
szeme minden csillag-ősvilág,
szeme minden csillagtér, sziget,
szeme: aranypontokból: tüzek!
Űl szívemben ez az ősmánó,
ez a mozgó, bozsgó, villogó,
ül a piros barlangban maga,
ül, mint a mindenség-éjszaka,
ül tőprengve: most mit is tegyen,
hogy is hódítsa meg országod: Jelen!
Virágot hogy ültessen oda,
ahol eddig csont nőtt, nem csoda!
Liliumot oda hogy tegyen,
ahol eddig csak a kő terem,
kő, meg csont, meg kő, meg csont, meg ág,
kőből, csontból sarjadt vak világ!
Ahol eddig nem volt semmi jó,
aranydió, aranymogyoró,
ahol eddig nem volt semmi szép,
se mámorok, hitek és mesék,
se istenek, boldog bánatok,
se kék csikók, kristálypatakok,
se kisborjak, nyálzó Rózsafák,

se csődörök, bárányok, bikák,
se csöngőket nyíló almafák,
aranycsengő-szemű csillagok!
Az én szívem ezért szomorog!
Ó, mert az én háborúm a Jó,
a gyönyörű virág-arcú Szó,
az én hadam virágok hada,
győzelmem a világ mosolya,
hatalmam nagy virág-hatalom,
erőm, hogy virágzik termő mosolyom.
Az én háborúm: minden virág
győzedelme rajtad szomjúság!
Kő-szomjúság, csont-éhség, vas-rabság,
az én hatalmam virág-szabadság!
Űlök magam, virágzik szívem,
mint a csillagok a semmiben,
csüggedése is nagy hatalom,
szomorúsága is vígalom,
Piros gödréből az ősmánó,
kitör majd a virág-arcú Jó.
Az elvarázsolt táltoscsikó.
Ifjúságom: a Szárnyas csikó!
Kitör és nem lesz kegyelem:
a kő-világot agyonverem!
Minden szavam lesz égő virág,
minden szavam lesz az ifjúság!
Piros csikó-tánc az énekem.
A kő-halált fölvérzi hitem!
Lángbaborúl szavamtól a kő.
Vérzik boldogan a holt Idő!
A Mindenség vérzik és nevet.
Ünnepli nagy győzedelmemet.
Szent, szent, szent győzedelmemet!

Az én hajnalom

A hajnali köd tántorog,
a hajnali köd rámforog.
És hajnal van. És semmi más.
Vér. Aranykőd-lángolás.

A jegenyefa hajnala

Feketerigó a jegenyén,
a lángját-vedlő jegenyén,
a zöld csipkeláng oszlopon.
Meghalsz? Meghalok. Már tudom.

Négy jaj

- 1
Amit az ember sírva lát:
az a nem-létbe olvad át.
- 2
Amit az ember sírva lát:
az a csak-volt-ba olvad át.
- 3
Amit az ember sírva lát:
az elmúlásba olvad át.
- 4
Amit az ember sírva lát:
halált mond, halált és halált!

Gyűrődés-éjszaka

Most már elmondom ami fáj,
mert elmondani azt muszáj,
mert el kell azt már mondanom,
mert most már el is mondhatom,
nem lehet nem mondani!
Mert most már ki kell mondani:
üvölni, sikoltani,
jajgatni és ordítani!

Illyés Gyula képes-könyve

Mindenütt Te vagy e kép-történelemben, kép-sorsvonalatban,
a „képirók” fénylemezére írt derengő ámulat-akaratban,
Te magad, s tebenned ők, bennük Te, egy-ötvszöveg e Kép-Fa, Barátom!
Ha sorsuk ledobod, vacognak ők, mint fagyban, ha leveszem félükabátom.
A bajszos ős, pruszlikos kisanya, az édes asszonyok, levedlett társak,
a gyermek, s a gyermek-jövő, a nem-holt-lelkek, a gyász-hibásak,
akikben rejtettél, s akik nem-rejtőzve rejteznek tebenned,
akikben hittél, s akik hitét adták hitedben az emberi nemnek!
A küzdőfelek, az „ellenfelek”, az egy-akarat virágzó nem-halandói mind,
ki rothadozva-korhadozva, ki testét élve még, a jóra kint.
Mind e kép, mint égő cserép, arcot-mutató aranylap, aranyablak:
nyitottan ég, fény-lengéséből álmaid a zord ürbe zuhannak!
Mint rengő víztükörben a vak sárga csipkés óriás falevél
melyet lenről lobogtat a köddé-gyöngülű ősz tihanyi szél,
a mozgó alvilágból, mely ott örvénylik Vörösmarty Mihály-örülettel
az ideák szívében: a jövő villózik itt negatív felelettel:
a volt, a most, a lesz, a van, akik állnak fényhártya, könnyű nyárban,
mint jegenye-bizsergés, zöld tollak, zöld csápok a Föld-Koponyában,
kék múlt-homállal, tegnap-vérrel, részecske-gyors kötekedő mával,
a szíved-köré-gyűltek irgalmatlan szép fehér mosolyával.
A tőled-szikkasztó-létűek, az ők-vagy-Te, a Sors-Angyalok: itt
mutatják lényükből lángolva a sorsukban legszebb lényegit:
hogyan vannak általad, Éposz, Tebenned, Nem-rejtett hitedben,
ifjú-piros Petőfi Sándor, zöld lepke Arany János-ész Énekedben.
Hogyan vannak, voltak, lehetnek, mert vagy, mert voltak és lehettél:
a Vágtatás nem-skizofrén táltos aranylováról le nem estél.
Nagy Lényed kérdez itt, és oly emberit, Társam: Ősz Emberi Fő,
mint vígasz-versedben a balatonparti áhítat-ácsorgó ősmosolyú nő,
a karcsú „modern”, fehér homokban ögyelgő kislány: „No Fercsi mi kő?”
És mindig visszafelel, mert úgy akarod, akarja Veled a sose-vén idő,
hisz kérdő szavad hívását várja a vak anyag, a sose-gyűlölködő,
válaszol Rád: a fény, az elme, az ország, szerelem, a lét, a téboly, a halál, a kő!

SPORT

Megyei labdarúgó hírek

Kupacsaták nyitják a tavaszt. Február utolsó hétvégéjén kitavaszdodik a megyei felnőtt labdarúgásban. Rendhagyó módon a Békés Megyei Kupa harmadik fordulójával kezdődik el az új évad. Az állva maradt tizenhat csapat küzd a továbbjutásért. A Sarkad sajnálatos visszalépése miatt azonban egy találkozóval rövidebb lesz a program, az ellenfele, a Medgyesbodzás-Gábortelep SE játék nélkül jut a legjobb nyolc közé. A Gyomaendrődi FC csapata már hamarabb kiesett a küzdelmekből, így őket nem érinti a hétvégi kupacsata.

Az ifjúságiak is a kupával indítanak. A felnőttekkel párhuzamosan kezdetét veszik február utolsó hétvégéjén az U19-es labdarúgók számára kiírt hagyományos Békés Megyei Ifjúsági kupa küzdelmei is. Tizenhat csapat vesz részt a kupában az előző évi eredményesség alapján. A lebonyolítás egyenes kiesési rendszerben zajlik, a végső győztesnek négy összecsapást kell sikerrel vennie. A tavalyi döntős Gyomaendrődi FC utánpótlás csapata résztvevője az ifjúsági kupa küzdelmeinek.

Kényszerű edzőváltásról döntött a megyei I. osztályú labdarúgó bajnokságban szereplő Gyomaendrődi FC elnöksége az év elején. A zöld-fehér együttes szakmai irányítását Karászi László vette át a nyáron érkezett Tasi Róberttől. A váltás gazdasági okokra vezethető vissza, az energiaválság okozta takarékosra való törekvés miatt született meg a döntés. A jelentősen megemelkedett energiaárak rendkívül nehéz helyzet elé állították a város vezetését. Az önkormányzat egy sor intézkedést hozott meg a spórolás érdekében. Ennek következtében a sportra sem jut annyi forrás, mint az előző években, ami próbára teszi a klub működését is. Önerőből igyekeznek az egyesület előteremteni a működéshez szükséges anyagiakat. A költséghatékony gazdálkodás érdekében viszont racionálisan csökkenteni kellett a kiadásokat. Ennek lett az áldozata Tasi Róbert is, akinek a szakmai munkájával maradéktalanul elégedett volt az egyesület vezetése.

Megszűnt Sarkadon a felnőtt foci. Visszalép a Sarkadi Kinizsi felnőtt labdarúgócsapata a megyei I. osztályú bajnokság tavaszi idényétől. A létszámihiány jelentette a legkomolyabb problémát a csapat számára. Az első gondok már a felkészülés kezdetén megjelentek, több saját nevelésű fiatal és rutinosabb helyi játékos is jelezte távozási szándékát. Ez megindított egyfajta mentális bomlást a csapat életében. A környező klubokból sem sikerült feltölteni a hiányzó létszámot, így nem maradt más választása az egyesületnek, mint a visszalépés a tavaszi folytatástól. Ezzel az egyébként is szűkös létszámú első osztály kilenc csapatra olvadt a tavaszi folytatásra. A sarkadi utánpótlás csapatok működése azonban továbbra is zavartalan, erre alapozva talán a nyáron újra lehet éleszteni a felnőtt labdarúgást Sarkadon.

Az amatőr foci vészharangja kondult meg Okányban. Nem is olyan régen még történelme arany oldalait írta az okányi labdarúgás. A helyiek felnőtt csapata a tavalyi évben először szerepelt a legmagasabb megyei osztályban, ahol mindjárt a felsőházi rájátszásba jutottak, és végül a hatodik helyen zárták az évet. A nyáron azonban új alapokra helyezték a működést, és önerőre alapozva kezdték az új évet a megyei III. osztályban. Fél év után újabb szomorú hír látott napvilágot a sárréti nagyközségből, ami egyelőre csak lokális problémának tűnik, de benne van az egész viharsarki amatőr labdarúgás jövőjének árnyoldala.

Hosszas mérlegelés után az Okány Községi Sportkör vezetősége úgy döntött, hogy a 2022-23-as idény tavaszi küzdelmeitől visszavonul az U19-es csapatát. A döntés hátterében anyagi és hozzáállásbeli problémák mutatkoznak. Gondot jelentett a sportorvosi vizsgálatok elkészítése, az idegenbeli utazások költségeinek finanszírozása. A játékosok részéről erőteljesen jelentkeztek hozzáállásbeli problémák, többször is problémát okozott teljes létszámban kiállni a mérkőzésekre. A későbbiekben nem veti el a vezetőség alsóbb osztályban való indulást abban az esetben, ha ideális lesz a létszám és a fiatalok részéről a hozzáállás.

A Rózsahegyi Iskola hírei

A Magyar Kultúra Napja

Rendhagyó módon ünnepelte a Határ Győző Városi Könyvtár a Magyar Kultúra Napját. Gyomaendrődi fiatalokat, felnőtteket kértek fel, hogy egy számukra kedves verset vagy zenedarabot adjanak elő a műsorban. Iskolánkat két tanuló képviselte: Kővágó Dominika (8. a) választott versét szavalta el, Paraizs Kende Mór (6. b) pedig kedvenc versét és zenéjét mutatta meg a nagyszámú közönségnek. Köszönjük színvonalas előadásukat.

A MAGYAR KULTÚRA NAPJA 2023.

Megyei Torna Diákolimpia

Január 26-án a III-IV. korcsoportos lányok is bemutathatták gyakorlataikat a Megyei Torna Diákolimpián Békéscsabán. A rózsáhegyis tornászok csapatban indultak, és bronzérmeket szereztek, ezzel továbbjutottak az országos elődöntőbe. A csapat tagjai: Gubucz Kata, Samu Hanna, Somogyi Dorina, Szikszai Szelli.

Gratulálunk a versenyzőknek és edzőjüknek, Gergely Orsolyának.

Egészség nap

2023. január 30-án az osztályfőnöki nap keretében egészség napot tartottunk iskolánkban. A felső tagozatosok rövid filmeket láthattak az egészséges életmóddal, a sporttal, tápanyagokkal, étkezéssel kapcsolatban. A gyerekek életkor szerint vegyesen rendeződtek csoportokba, és minden állomáson egy rövid kérdőívben mérhették össze tudásukat. Tanulóink hasznos ismeretekkel gazdagodtak a jó hangulatú órákon.

Államtitkári elismerés

Iskolánk is csatlakozott a „Európai Hulladékcsoökkentési Hét” elnevezésű program felhívásához, melyben a tudatos hulladékgazdálkodásra, az anyagok újrahasznosításának fontosságára hívtuk fel tanulóink figyelmét. A programsorozatból az iskola szinte minden diákja és jónéhány szülő is kivette a részét, melyről novemberben már hírt adtunk. Nagy örömünkre szolgált, hogy munkánkat az Energiaügyi Minisztérium is elismerte.

Február 22. a Magyar Paraszport Napja

A tavalyi évhez hasonlóan, iskolánk most is csatlakozott a Magyar Paralimpiai Bizottság (MPB) és a Fogyatékosok Országos Diák-, Verseny- és Szabadidősport Szövetsége (FODISZ) által immár hatodik alkalommal megrendezésre kerülő programsorozathoz.

Az alsós és felsős tanulók egyaránt érzékenyítő foglalkozásokon vettek részt, ahol megismerkedhettek a magyar parasporttal és a fogyatékkal. A programok között szerepeltek olyan játékok, melyekben különböző érzékszerveiket korlátozták, megismerkedhettek a Magyar Paralimpia Bizottság által közreadott videóanyagokkal, és testnevelés órán kipróbálhatták az ülőröplabdát és a csörgőlabdát.

Farsang

Február 22-én és 23-án farsangi mulatságot szerveztünk iskolánkban. A felső tagozaton a finom ételekről, italokról a hetedik évfolyam tanulói és szülei, a jó hangulatról ifjabb Poharalec László gondoskodott. Sok-sok vidámsággal és tánccal telt a délután, majd a jelmezesek versenye és eredményhirdetése következett:

1. helyezett: Simon Tamás, 5.a
2. helyezett: Rómer Janka, Orosz Álmos, 5.a
3. helyezett: Zanyik Lili, 5.a és Farkas Lara, 8.b

Az alsósok a hagyományokhoz híven a tornateremben gyűltek össze és vendégül látták a meghívott nagycsoportos ovisokat. A jelmezek bemutatása után közös tánccal zárták a programot. Ezután osztályonként a tantermekben folytatták a fergeteges bulit.

További képek és eredmények iskolánk honlapján tekinthetők meg: <https://www.rozsahegyiiskola.hu/>

HÍREK, ESEMÉNYEK A KIS BÁLINT ÁLTALÁNOS ISKOLÁBÓL

Megyei Matematikaverseny döntője

A 2022/23-as tanévben iskolánkból 6 tanuló (4 negyedikes, 1 ötödikes és 1 hatodikos) jutott tovább a Megyei Matematikaversenyre döntőjébe. Ezt a fordulót február 6-án Füzesgyarmaton, a Kossuth Lajos Általános Iskolában írták meg a tanulóink. A végső helyezések február 28-án lesznek láthatóak a Mategye honlapján. Felkészítő pedagógusok: Benéné Rojik Gabriella és Ökrös Katalin. További eredményes munkát kívánunk a versenyzőknek!

Zrínyi Ilona Matematikaverseny megyei forduló

2023. február 17-én 9 tanuló (3 negyedikes, 3 ötödikes, 2 hatodikos, 1 hetedikos tanuló) írta meg a Zrínyi Ilona Matematikaverseny megyei fordulóját a Gál Ferenc Egyetem Szarvasi Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Óvodában. A versenyt követően Valuska Botond szülei megajándékoztak minden versenyzőt egy-egy hamburgerrel. Köszönjük szépen a megvendégelést! Reméljük, tanulóink szép eredményeket értek el a megyei fordulón!

A gyerekeket felkészítő pedagógusok: Benéné Rojik Gabriella, Ökrös Katalin, Palicskáné Szegedi Katalin és Bela Tibor

Sakk a Kis Bálint Iskolában

A felső tagozaton február 21-én, az alsó tagozaton 23-án rendeztünk Lakatos Tibor tanár úr vezetésével sakk délutánt. A két tagozaton összesen közel félszáz tanuló ült a tábla mögé. Remek hangulatban, nagy lelkesedés mellett zajlott a rendezvény, melyet svájci rendszerben bonyolítottunk le.

Előkelő helyezést elérő tanulók:

Felső tagozat:

1. helyezett Uhrin Levente
2. helyezett Pelyva Gergő
3. helyezett (megosztott): Varjú Zente, Novák Levente, Sándor Milán

Alsó tagozat:

1. helyezett Katona Gábor
2. helyezett (megosztott): Soczó Gergő, Tóth Marcell
3. helyezett (megosztott) Urbán Balázs, Papp Álmos, Szilágyi Lara, Papp Levente

„Egy-két-há!... Mozdulj rá!”

Intézményünk, a Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskola, mint az Oktatási Hivatal Bázisintézménye 5. alkalommal nyitotta meg kapuit az érdeklődő pedagógusok előtt. A hozzánk ellátogató kollégák Csapóné Pap Zsuzsanna intézményvezető-helyettes és tanító 3. osztályban tartott bemutató óráján vehettek részt. A foglalkozás témája a matematikai gondolkodás fejlesztése volt, a Mozgáskotta eszközrendszer alkalmazásával. A módszer és a hozzá tartozó eszközök a játszva tanulás élményét nyújtják, miközben nagymértékben segítik a gyerekek kompetenciáinak fejlődését. A színvonalas órán a diákok a matematikai ismeretek alkalmazása mellett az együttműködési képességüket, az empátiájukat és a türelmüket is erősíthették. Az érdeklődő pedagógusok a Mozgáskotta eszközrendszer rendkívül sokoldalú felhasználását láthatták, jó gyakorlati feladatokkal, ötletekkel gazdagodtak.

„Farsangoljunk együtt, hogy nőjön a kedvünk!”

Ebben a tanévben már a XX. Bálint-Valentin Napi Kavalkádót rendeztük meg. A jeles nap jelmondatát szem előtt tartva ismét rendeztünk Bálint-Valentin napi farsangi felvonulást az egész iskola részvételével. Az osztályok különböző jelmezekbe öltözve

sétáltak el a Gyomaendrődi Járási Hivatal elé, hogy a megválasztott diákvezetők átadják az okoskodásaikat Dr. Krizsán Anett hivatalvezetőnek, Toldi Balázs polgármesternek, Dr. Kepenyés András irodavezetőnek és Ágostonné Farkar Mária intézményvezetőnek. Az események forgatagában hűek maradtunk jelmondatunkhoz, vidám, jókedvű gyermekarcokat láthattak az érdeklődők és a járóelők. Több előzetes programot hirdettünk. Újból volt nagy sikerű játékdélután. A diákok évfolyamonként versengtek amőbában, kirakó - és memóriajátékban és „jenga”

építésben, valamint „A tanár is volt gyerek...” című tablón a nevelők gyermekkori képeit, illetve egy 40 pontos kvízt is kitöltötték a gyerekek. Két napon pedig finomabbnál finomabb süteményt árultak az osztályok. Idén is választhattak a tanulók maguk közül diákigazgatót és diákigazgató-helyettest. Négy felsős osztályból indultak jelöltek a tisztségekért:

8.a osztályból Puska Hanna és Velő Boglárka

8.b osztályból Varga Luca és Cserenyecz István

7.a osztályból Balázs Bence Dániel és Weigert Virág

7.b osztályból Balaton Beatrix és Rafael Zsolt Kevin

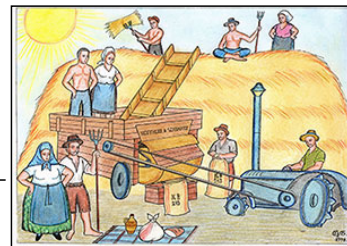
A versengést végül a 7. a osztály jelöltjei nyerték. Balázs Bence Dániel diákigazgató, Weigert Virág pedig diákigazgató-helyettes lehetett egy napig. Hétfőn délután végig járták az osztálytermeteket, és zsűrizték a dekorációkat. Ígéreteiket már hétfőn elkezdték megvalósítani, hiszen a szünetekben zenét választhattak a diákok, illetve az órák 40 percesek, a szünetek pedig 20 percesek voltak. A sütimustra, a „No backpack day!”, a „Legyél te a sulis ásza!” versenyek is megvalósításra kerültek több napon. Tizennegyediken a nap hatalomátadással kezdődött. A diákvezetők betekintést nyerhettek az igazgatói és az igazgatóhelyettesi feladatokba. A felvonulást követően az osztályok karaoke partyn és filmnézésen vettek részt, majd minden osztály megkapta a farsangi fánkot. A diákvezetők versenyt hirdettek smink és haj kategóriában, lemosható tetoválást készítettek azoknak, akik kérték. A legszebb osztályterem versenyben a 6. b osztály lett az első. Jutalmuk egy oklevél és gumicukor volt. A „Tanár is volt gyerek...” tabló és a kvíz győztese a 7. a osztályosok lettek. Jutalmul üdítőt és gumicukrot kaptak. És természetesen minden osztály emléklapot és labdát kapott a feladatok elvégzéséért.

Kora délután a diákvezetők és igazgató néni is értékelte a dérs órákat. Mindenki úgy látta, hogy egy jó hangulatú, tartalmas napot töltöttünk együtt. És reméljük, a telet is sikerült messzire üznünk!

ASZTAG

- szabadban tárolt, tartósan összerakott, cséplésre vagy nyomtatásra váró gabona (elsősorban búza) -

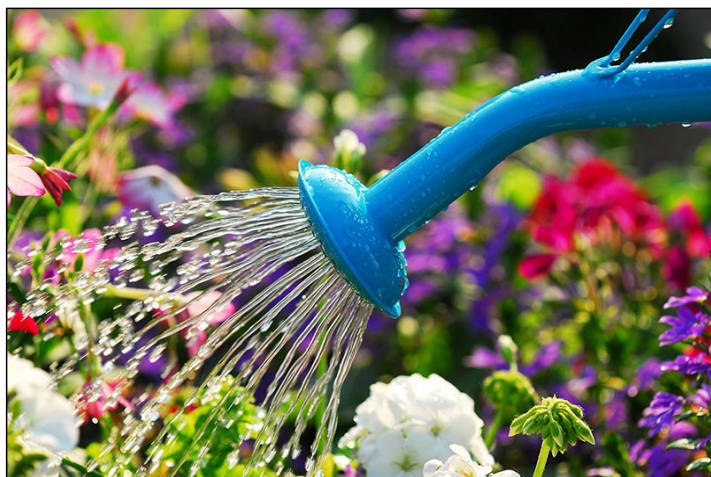
A vízről

Akkor, ha halljuk a szót, hogy víz, mindenkinek más jut az eszébe. Van, aki arra gondol, hogy milyen jó egy ebéd után elfogyasztott pohár víz, van, aki a fürdésre, más arra, hogy meg kellene öntözni a dísznövényeket. Az elmúlt aszályos esztendőben sokan gondoltak arra, hogy nagyon kellene egy jó kiadós eső. Az elmúlt évi gyenge termésátlagokról a legtöbben értesülhettek. Tehát a vízre sok helyen szükség van, nemcsak a mezőgazdaságban, hanem az iparban is és még az élet számos területén.

Országunk büszkélkedhet, hogy nemcsak jó minőségű földterületei vannak, hanem vízben is bővelkedünk. Sokszor hallani, hogy több víz folyik ki az országból, mint amennyi érkezik. Vízet hoznak a vízfolyások és víz érkezik csapadék formájában. Jól gazdálkodunk vizeinkkel? – tehetjük fel a kérdést. Belvíz és árvíz esetén a hírforrások arról írnak, hogy az ellenük való védekezés megfelelő volt. Ezek a vizek elfolynak, holott vissza kellett volna belőlük tartani. Több olyan évre emlékszem, mikor a tavaszi belvízkárt nyári aszály követte. A korábbi folyószabályozások azt a célt szolgálták, hogy minél nagyobb legyen e termőterület. A korszerűbb növénytermesztéssel vissza kellene adni a mélyfekvésű területeket a természetnek. Igen ám, de ezek magántulajdonban vannak. Állami földcserékkel meg lehetne ezt oldani, vélik többen. Növelni kellene a víz határon belüli tartását, amit sokan víztározók megépítésével gondolnak el. Víztározókra épített formában is szükség van, de a meglévő holtágak iszaptalanítása is sok-sok köbméter víz megtartására adna lehetőséget. Nem mindenki az ország vízgazdálkodásán tőri a fejét.

Mindenki szeretne jó minőségű élelmiszert megfelelő áron vásárolni. Ehhez szükség van az öntözött területek növelésére. Aki otthon termel azoknak javaslom az esővizek felfogását.

Várfi András agrármérnök

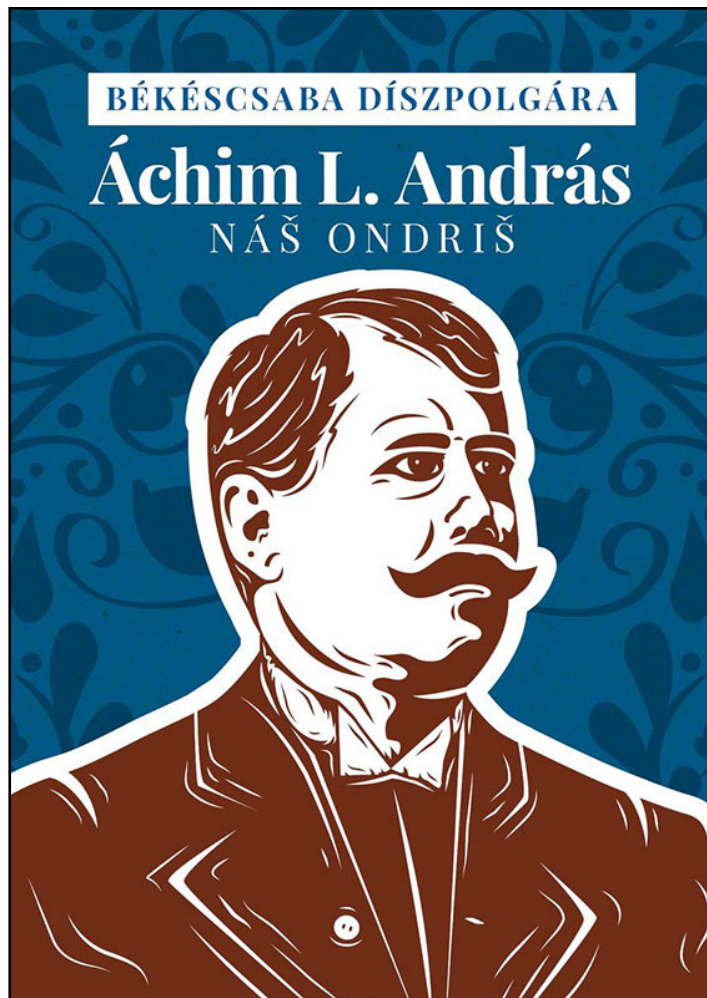
Áchim L. András

Többen vagyunk, akik éltünk a huszadik században. Történelmi ismereteink is sokfélék. Én úgy jellemezném a múlt század történelméhez való viszonyunkat, mintha kezünkben eltört volna egy kerámiatábla és nem tudjuk összerakni. Szeretünk bűnbakokat kiáltani és egyértelműen állás foglalni, hogy a történelemben ki a hős, ki az áruló és még sok más egyéb jelzöt is ismerünk.

Örömmel töltött el mikor tudomást szereztem, arról, hogy Békéscsaba Város Közgyűlése posztumusz díszpolgári címet szavazott meg Áchim L. András emlékére.

A képet Kiszely András facebook posztjáról vettem.

Várfi András agrármérnök

METAL STOP KERÉKPÁRÜZLET ÉS ÉPÜLETGÉPÉSZET

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szervíz

- Tornádó elektromos kerékpárok,
- gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
- csövek, szerelvények.

- hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
- Led TV-k, porszívók
- háztartási kisgépek, szórakoztató elektronika,
- szegek, csavarok, zárok, lakatok,
- fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók
- ZÁRTSZELVÉNYEK, TÉRHÁLÓK, ESŐCSA-
TORNÁK és FÜSTCSÜVEK kedvező áron!
- kerékpárok JAVÍTÁSA - SZERELÉSE!

GYOMAENDRÓD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: (66) 386-909
Hitellehetőség! Minden kerékpárhoz értékes ajándékot adunk!

Fényképalbum

Endrőd 290 éves

Endrőd kántorai az elmúlt 150 évben

Ujházy Sándor
1871-1888

Ujházy Miklós
1889-1941

Fehér Sándor
1942-1952

Laczkó Ferenc
1953-1968

Busa Tamás
1977-1982

Tóth Mihály
1982-2007

Pépelán Ferenc
2007-2018

Jakus Tamás
2018 -

István László
2021

A tájház

Endrőd 290 éves

BARNA TOJÓTYÚK egy éves, jól tojó, 15 db-tól szállítással megrendelhető.

Tel.: 30/860 2627

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Tisztelt vásárlóim!
Tavaszi ajánlataim:

- növényvédőszeres (Nevikén, Agrokén), gombaölőszerek
- rovarölők, atkaölők (Karate, Zeon, Mospilan, Sherpa, stb.)
- műtrágyák, növénytápok, virágcserépek, virágládák
- kertmagok, bio burgonyák, dughagymák, Hermes-GBBR
- virághagymák, kardvirágok, dália, rózsatövek
- takarófoliák, fénystabilfoliák, geotextiliák, agroszövetek
- munkavédelmi bakancsok, védőkesztyűk, munkaruhák
- kéziszerszámok, szegek, csavarok, ásók, lapátok
- festékek, lakkok, ecsetek, vödörök, talicskák
- konyhai eszközök, bográcsok, bográcsállványok
- kutyá-, macskaeledelek

Várom kedves vásárlóimat!
AGRO ÁRUHÁZ

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány 5502 Gyomaendrőd, Fő út 1. Tel., Fax: (66) 283-940 * Felelős: Szabó Zoltánné * Főszerkesztő: Iványi László * Főszerkesztő helyettes: Lehóczkiné Timár Irén * Szerkesztőség címe: Szabó Zoltánné Városunk szerkesztősége 5502 Gyomaendrőd, Endrődi u. 11. Tel. +36 20/519-8798 varosunk@gmail.com * Alapítók: †Vaszkó András, †Császár Ferenc, Iványi László * Szerkesztők: Czank Gábor, Dávid Benajmin, Farkas Zoltánné, Fülöp Zoltán, Hegedűs Bence, Hunya Jolán, dr. Macsári Judit, Polányi Éva, Várfi András * Műszaki szerkesztő: Iványi László * Technikai munkatárs: Bukva Csilla * Lapzárta minden hónap 20. napján * Megjelenik minden hónap első hétvégéjén
* MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 *
<http://www.varosunkujsg.hu> * E-mail: varosunk@gmail.com szerkesztoseg@varosunkujsg.hu